

- ATMINTINĖ -
DARBO TARYBA IR JOS STEIGIMAS

Darbo kodekso nuostatos išskiria trijų lygmenų darbuotojų atstovavimą: per darbuotojų patikėtinį (kai darbovietėje vidutinis darbuotojų skaičius mažiau kaip 20 darbuotojų), per darbo tarybą (kai darbovietėje vidutinis darbuotojų skaičius yra 20 ar daugiau darbuotojų) ar per profesinę sąjungą (nacionaliniu, šakos ar teritoriniu lygmeniu). Šiuo metu LABEX teisininkai sulaukia vis daugiau klientų klausimų dėl darbo tarybos steigimo proceso. Siekiant trumpai ir aiškiai atsakyti į bendruosius su darbo taryba susijusius klausimus, LABEX parengė teisinę atmintinę tema – **Darbo taryba ir steigimas**.

- I ETAPAS -
DARBO TARYBOS PRIVALOMUMAS IR RINKIMŲ KOMISIJOS SUDĖTIS

Darbovietėje darbo taryba sudaroma privalomai, kai darbovietėje daugiau kaip 3 mėn. dirba 20 ar daugiau darbuotojų.

Darbuotojų vidutiniam skaičius pasiekus nurodytą ribą, darbdaviui per 14 kalendorinių dienų kyla pareiga priimti įsakymą dėl darbo tarybos rinkimų komisijos sudarymo.

Rinkimų komisija susideda iš 3-7 narių, priklausomai nuo darbuotojų vidutinio skaičiaus. Rinkimų komisijos sudėtį bet kuriuo atveju gali sudaryti ne daugiau kaip 1/3 darbdavio administracijos darbuotojų.

- II ETAPAS -
RINKIMŲ TARYBOS VEIKSMAI PAGAL DK 171 STR.

Darbdavio paskirta rinkimų komisija privalo per 7 kalendorines dienas nuo darbdavio įsakymo priėmimo susirinkti į pirmąjį posėdį, kuriame:

1. Išrenka rinkimų komisijos pirmininką;
2. Paskiria faktinę darbo tarybų rinkimo datą, kuri turi būti ne vėlesnė nei 2 mėn. nuo darbdavio įsakymo skirti rinkimų komisiją dienos;
3. Skelbia kandidatų į darbo tarybos narius registravimo pradžios ir pabaigos datas. Pabaigos data negali būti vėlesnė nei 14 kalendorinių dienų iki rinkimų dienos;
4. Vykdo balsavimo biuletenių spausdinimą, rinkimą, kandidatų registravimą ir kt.

- III ETAPAS -
KANDIDATŲ Į DARBO TARYBOS NARIUS TEIKIMAS

Sekančiai yra pradedamas kandidatų į darbo tarybą siūlymo periodas:

1. Kandidatus turi teisę siūlyti rinkimų teisę turinys darbuotojai, t. y. kurie darbovietėje dirba daugiau nei 3 mėn. ir patenka į vidutinio darbuotojų skaičiaus statistiką;

2. Kandidatais gali būti siūdomi darbdavio darbuotojai dirbantys darbdaviui nepertraukiamai bent 3 mėn. Kiekvienas rinkimų teisę turintis darbuotojas gali siūlyti po 1 kandidatą, pateikdamas rinkimų komisijai kandidato rašytinį sutikimą. Kandidatais negali būti rinkimų komisijos nariai. Kandidatais negali būti bei kandidatų negali siūlyti darbdavys ar pagal įstatymus ar steigimo dokumentus darbdaviui atstovaujantys asmenys (LR DK 170 str. 3 d.).

Rinkimų komisijos nustatytu kandidatų teikimo metu turi būti pasiūlyta daugiau kandidatų į darbo tarybos narius, nei jų faktiškai reikalinga. Jei šiam terminui iki rinkimų dienos nėra pasiūlomas reikiamas skaičius kandidatų, rinkimų komisija skiria papildomą laiką kandidatų siūlymui. Tokiu atveju kandidatus siūlyti gali ir jau anksčiau kandidatus pasiūlę darbuotojai. Faktiškai į darbo tarybą turi būti išrinkta 3-11 narių:

- a) 3 – kai darbdaviui vidutiniškai dirba 100 ar mažiau (bet ne mažiau kaip 20) darbuotojų;
- b) 5 – kai vidutiniškai dirba 101 ar daugiau darbuotojų, bet ne daugiau kaip 300;
- c) 7 – kai vidutiniškai dirba 301 ar daugiau darbuotojų, bet ne daugiau kaip 500;
- d) 9 – kai vidutiniškai dirba 501 ar daugiau darbuotojų, bet ne daugiau kaip 700;
- e) 11 – kai darbdaviui vidutiniškai dirba daugiau kaip 701 darbuotojų.

- IV ETAPAS - **DARBO TARYBOS KANDIDATŲ SĄRAŠO PASKELBIMAS**

Rinkimų komisija privalo likus ne mažiau kaip 14 kalendorinių dienų iki rinkimų dienos, sudaryti ir darbovietėje viešai paskelbti galutinį kandidatų į darbo tarybas sąrašą. Rekomenduojama kandidatų teikimo termino pabaigą nustatyti bent 1 darbo dieną anksčiau, nei liks 14 kalendorinių dienų iki rinkimų dienos, kad rinkimų komisija turėtų pakankamai laiko sudaryti ir viešai paskelbti galutinį kandidatų sąrašą.

- V ETAPAS - **DARBO TARYBOS RINKIMAI**

Nustatytą darbo tarybos rinkimų dieną, darbo metu (t. y. šis laikas įskaičiuojamas į darbo laiką ir už jį yra mokamas darbo užmokestis), slaptu tiesioginiu balsavimu užpildant rinkimų komisijos parengtus balsavimo biuletenius (pagal galutinį kandidatų sąrašą, žr. IV etapą) vykdomi darbo tarybos rinkimai. Darbo tarybos rinkimai laikomi įvykusiais, jeigu juose dalyvavo daugiau kaip pusė rinkimų teisę turinčių darbuotojų

Karantino ir ekstremalios situacijos laikotarpis parodė, jog gali būti aktualu darbo tarybos rinkimus organizuoti nuotoliniu, elektroniniu būdu. Darbo kodekso nuostatos iš esmės to nedraudžia, tačiau tai leistina bendru rinkimų tarybos ir darbdavio sutarimu, tinkamai užtikrinant balsavimo slaptumą ir balsavimo autentiškumą (balsų teisingumą). Paprastai tinkama priemonė tam yra darbuotojų

elektroniniu parašu pasirašyti balsavimo biuleteniai, tačiau išlieka ir kitų galimų variantų, priklausomai nuo konkrečios situacijos.

- VI ETAPAS -
REZULTATŲ PASKELBIMAS IR DARBO TARYBOS VEIKLOS PRADŽIA

Darbo tarybos rinkimams pasibaigus, rinkimų komisija turi suskaičiuoti balsus, surašyti rinkimų protokolą, jį įteikti darbdaviui ir per 3 kalendorines dienas paskelbti darbovietėje.

Išrinkta darbo taryba privalo susirinkti į pirmą posėdį ne anksčiau kaip po 5, bet ne vėliau kaip po 10 kalendorinių dienų nuo rinkimų rezultatų paskelbimo dienos.

Susirinkus į pirmą posėdį prasideda 3 metų darbo tarybos kadencija. Tarybos pirmininkas turi per 1 mėn. nuo įgaliojimų pradžios, t. y. nuo pirmojo posėdžio dienos, informuoti Valstybinės darbo inspekcijos teritorinį skyrių apie darbovietėje išrinktą darbo tarybą, jos narius, darbovietės pavadinimą (LR DK 173 str. 6 d.).

PASTABA: Valstybinė darbo inspekcija dėl darbo tarybų steigimo (jų buvimo, nebuvimo – kai taryba privalo būti įsteigta) periodiškai vykdo patikrinimus. LR Administracinių nusižengimų kodekso 96 str. nuostatos numato atsakomybę už darbo įstatymų pažeidimus (tame tarpe ir darbo tarybos neįsteigimą, kai tai privaloma) darbdaviams ar įgaliotiems atsakingiems asmenims, kuriems pažeidimo atveju gali būti skiriamos baudos nuo 240 iki 880 EUR (pakartotinai nustačius pažeidimą, taikomos baudos nuo 900 iki 1400 EUR).